

8. Státní rozpočet

Schodek SR se letos v 1. pololetí podruhé v řadě meziročně mírně snížil. Významné deficity však tížily rozpočet šestým rokem v řadě.

Hospodaření státního rozpočtu (SR)¹ skončilo v 1. pololetí 2025 se schodkem 152 mld. korun, jenž je ve srovnatelném období nejnižší za posledních pět let. Meziročně se deficit snížil zhruba o šestinu (podobně jako ve stejném období loni). S mírnějším celoročním poklesem počítá i schválený SR na celý letošní rok (ve vztahu k dosaženému schodku za předešlý rok²). Za dílčím meziročním zlepšením schodku stálo relativně solidní tempo růstu celkových příjmů SR, ve kterém se postupně projevuje dopad oživení výkonu ekonomiky. Růst výdajů SR byl nadále tlumen odezníváním potřeby mimořádných výdajů domácnostem i firmám zasaženým dopady vysoké inflace. Jak na příjmovou, tak i výdajovou stranu rozpočtu začínají ve větší míře působit také dopady konsolidačního ozdravného balíčku schváleného v roce 2023. Zřetelný dopad má zde již změna rozpočtového určení daní (RUD), jež od ledna 2025 opět zvyšuje podíl na výnosu některých váhově významných daní ve prospěch SR.

Celkové příjmy se meziročně zvýšily zejména díky vyššímu výběru přímých daní a stabilně svižně rostoucímu inkasu pojistného.

Celkové příjmy SR v souladu s rozpočtovým očekáváním v 1. pololetí meziročně vzrostly (+5,7 %, resp. 55 mld. korun) a posílily téměř všechny významné příjmové položky (kromě příjmů z rozpočtu EU). Největší vliv měly nadále svižně rostoucí daňové příjmy (+8,8 %), tažené hlavně vyšším výběrem přímých daní. Významný vliv měl i stabilně se zvyšující výběr pojistného na sociální zabezpečení vč. aktivní politiky zaměstnanosti (+28 mld. korun, +7,5 %) odrážející dobrou kondici na trhu práce vyznačující se vyšší zaměstnaností doprovázenou svižně rostoucími průměrnými výdělky v podnikové sféře. Z ostatních váhově spíše okrajových položek měl největší vliv vyšší výnos zdanění hazardu (+2,4 mld., +38 %), kde se projevilo zvýšení sazeb daně i změna RUD u některých typů her.

Svižný růst celostátního daňového inkasa pokračoval. Role dočasně zavedených mimořádných firemních daní slábla.

Celostátní daňové inkaso bez pojistného (zohledňující příjmy na úrovni všech veřejných rozpočtů) se letos v 1. pololetí meziročně zvýšilo o rovných 8 % (podobně jako ve stejném období vloni). K vyššímu inkasu přispěly zejména DPH (+2,3 p. b.) a běžná korporátní daň (+2,0 p. b.), jejichž role ve srovnání s loňským rokem posílila. Naopak slábl význam mimořádně dočasně zavedených daní pro vybrané segmenty firem³ (+0,5 p. b.).

Růst inkasa DPH, vyšší spotřeba domácností i vládního sektoru mírně sílily. Přesto zatím zůstává lehce za rozpočtovým očekáváním.

Na váhově dominantní daní – DPH – plynulo do SR letos meziročně o 7,4 % více (+13,4 mld. korun). Přestože růst inkasa během 1. pololetí mírně sílil, celkově za celoročním rozpočtovým plánem stále mírně zaostával. Na úrovni všech veřejných rozpočtů činil růst inkasa 5,8 % – což je oproti tempu za celý rok 2024 takřka dvojnásobek. V inkasu se při stabilizaci cenového vývoje stále více odráží vliv pozvolna se zotavující spotřeby domácností⁴, pozitivní vliv má pokračující růst spotřeby sektoru vládních institucí. Vedle toho se (na rozdíl od loňského roku) již naplno projevují také dopady úpravy sazeb daně⁵, k nimž došlo vlivem účinnosti tzv. konsolidačního balíčku⁶.

¹ Pokud není uvedeno jinak, vycházejí všechny údaje týkající se státního rozpočtu z dat Ministerstva financí (MF) ČR o pokladním plnění.

² Zákon o státním rozpočtu na rok 2025 (vycházející z makroekonomické predikce MF ze srpna 2024 a schválený na počátku prosince 2024) počítá letos s celoročním schodkem 241 mld. korun, což je o 30 mld. nižší deficit než skutečně dosažený v roce 2024.

³ Tyto daně jsou od roku 2024 reprezentovány již pouze daní z neočekávaných zisků. Ta se týká energetických, petrochemických a těžebních firem (v oblasti fosilních paliv) a zahrnuje rovněž velké banky. Funguje jako 60% daňová přírážka aplikovaná na nadměrný zisk těchto firem stanovený jako rozdíl mezi základem daně v letech 2023 až 2025 a průměrem základů daně za roky 2018 až 2021 navýšeným o 20 procent. Drtivá většina inkasa této daně ovšem plynula do SR z odvětví energetiky.

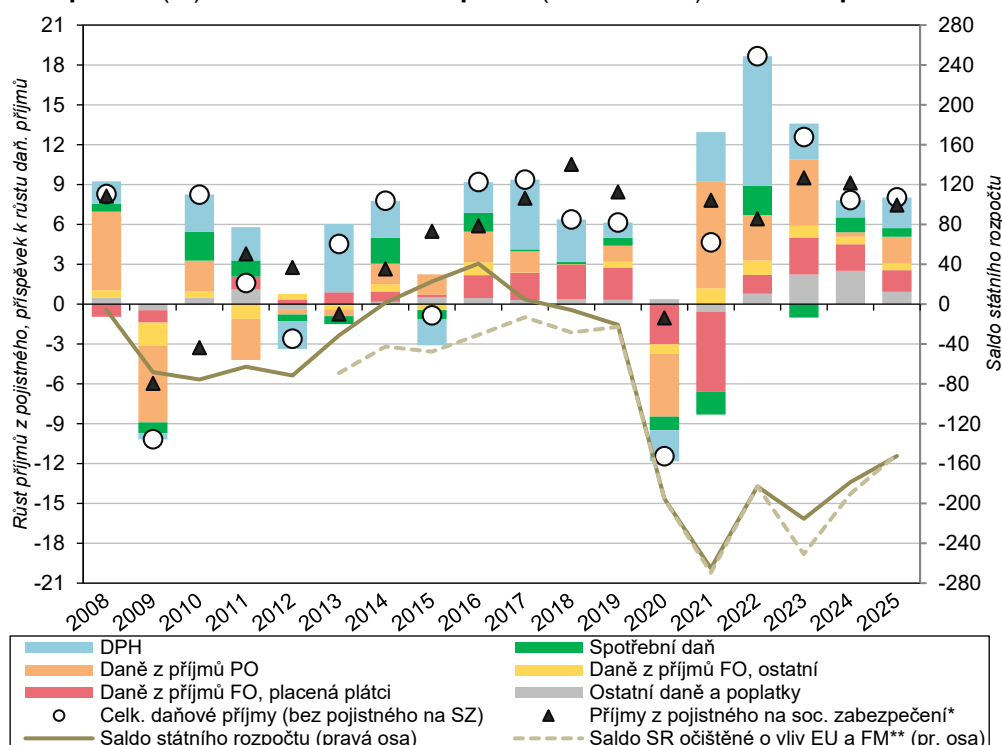
⁴ Reálné výdaje na konečnou spotřebu domácností v Česku se v 1. čtvrtletí 2025 meziročně zvýšily o 2,5 %, posílily rovněž výdaje na spotřebu vládních institucí (+2,0 %). Dle prvního odhadu HDP pokračoval růst spotřeby domácností i vládního sektoru také ve 2. čtvrtletí 2025.

⁵ To se týká sjednocení dvou snížených sazeb (10 % a 15 %) do jedné ve výši 12 % (výjma knih, jež jsou nově od DPH zcela osvobozeny). Řada zboží a služeb nově podléhá nižšímu zdanění (např. základní potraviny, léky, zdravotnické výrobky, stavební práce). Negativní rozpočtový dopad je tlumen hlavně přesunem některých položek bez prokazatelného sociálního či zdravotního významu do základní 21% sazby daně (pivo, nealkoholické nápoje, služby autorů a umělců, kadeřnické služby, palivové dřevo, komunální odpad, úklidové práce).

⁶ Ten se v hotovostním plnění SR poprvé promítl v únoru 2024 a má tak nyní vliv nejen na absolutní výši inkasa DPH, ale i na meziroční tempo.

Graf č. 18 Příspěvek dílčích příjmů k meziročnímu růstu souhrnného celostátního inkasa daňových příjmů (v p. b.), meziroční růst příjmů pojistného na sociální zabezpečení (%) a saldo státního rozpočtu (v mld. korun) v rámci 1. pololetí

*Zahrnují i příspěvky na státní politiku zaměstnanosti.

**Saldo očištěné o prostředky na programy/projekty z rozpočtu EU a finančních mechanismů, které byly předfinancovány ze SR a následně jsou propláceny z rozpočtu EU a FM. Pololetní údaje jsou k dispozici počínaje rokem 2013.

FO = fyzické osoby, PO = právnické osoby. Ostatní daně z příjmů FO zahrnují daně placené poplatníky (zejména z drobného podnikání) a dále daně vybírané srážkou (např. bankovní vklady, pracovní dohody).

Ostatní daně a poplatky obsahují zejména daň z nemovitých věcí, daň z hazardních her, dálniční poplatek, mýtné a od roku 2023 nově rovněž odvod z nadměrných příjmů a neočekávaných zisků.

Zdroj: MF ČR

Výběr spotřební daně odrážel hlavně změny zdanění tabákových a souvisejících výrobků. Mírný růst inkasa daně z minerálních olejů souvisel s rozvojem silniční nákladní dopravy a vyšší poptávkou díky nízkým cenám PHM.

Pololetní výběr spotřební daně (vč. energetické daně) se letos meziročně zvýšil o rovných 6 % (+4,5 mld. korun). Tento růst probíhal u všech klíčových položek daně a současně zatím překonával rozpočtová očekávání (v posledních letech tomu bylo spíše opačně). Zároveň se u některých položek (tabák a tabákové výrobky, líh) více než loni projevuje efekt předzásobení (ovlivněný navýšením sazby daně⁷) a růst inkasa daně tak během letošního pololetí zvolňoval. Navzdory tomu přispěly k dosavadnímu letošnímu růstu celkového inkasa nejvíce daně z tabákových výrobků, z nichž plynulo do SR meziročně o desetinu více (+2,6 mld. korun). Výběr váhově tradičně nejvýznamnější spotřební daně – z minerálních olejů – rostl mírněji (+1,7 %). Projevila se vyšší poptávka po těchto produktech díky rozvoji silniční nákladní dopravy i příznivému vývoji maloobchodních cen PHM⁸. Mnohem svižněji rostlo inkaso rozpočtově spíše okrajových daňových položek – odvodů z výkonu solárních elektráren (+49 %, zejména vlivem rozšiřování jejich sítě) a dále zemního plynu (+18 %) a elektřiny (+8 %), u nichž se projevila vyšší spotřeba v topné sezóně 2024/2025 vlivem relativně chladnějšího počasí a také ústupu domácností od úsporných opatření. Z dílčích položek daně stát vybral meziročně méně pouze u piva a vína (pokles u těchto položek je však

⁷ V letošním roce došlo k dalšímu navýšení daňové sazby (klasické tabákové výrobky) i rozšíření okruhu zdaněných produktů (od 2024 náplně do e-cigaret, nikotinové sáčky, od 2025 další alternativy). Spotřeba alternativních tabákových výrobků přitom roste i díky vyšší společenské toleranci a také stále relativně nižší úrovni zdanění.

⁸ Dle údajů ČSÚ vzrostla od ledna do května 2025 spotřeba váhově nejvýznamnější položky – motorové nafty – meziročně o 1,8 %, motorového benzínu o 1,7 %. Letos v květnu dosahovala v Česku průměrná spotřebitelská cena benzínu Natural 95 hodnoty 33,9 korun/litr (nejméně od září 2021) a motorové nafty 32,7 korun/litr (nejméně od června 2023). K vyšší tuzemské spotřebě patrně přispěly i přeshraniční nákupy (popř. silnější tranzitní doprava), neboť cena těchto komodit patřila ve středoevropském prostoru k nejnižším.

dosud velmi mírný a v podstatě tak navazuje na celý loňský rok, kdy příjem SR z těchto produktů spíše stagnoval).

Výběr daně z příjmu právnických osob rostl dvojciferným tempem a stejně jako inkaso mimořádných firemních daní zatím naplňoval rozpočtové očekávání.

Na korporátní dani (bez mimořádných daní) získal SR v 1. pololetí meziročně o 11,3 % více (+12,2 mld. korun), tempo výběru se tak přiblížilo celoročnímu rozpočtovému očekávání. Růst inkasa ve srovnání s tempem z loňského roku výrazně zrychlil, přestože se v něm ještě naplno neprojevil dopad plošného zvýšení sazby daně z 19 % na 21 %⁹. Podobně jako loni mělo naopak na výběr daně negativní (avšak jen dílčí) vliv osvobození výnosů ze státních dluhopisů či prodloužení účinnosti mimořádných odpisů. Vedle běžné korporátní daně plynulo letos SR 21,7 mld. díky dani z neočekávaných zisků, meziročně o necelou pětinu více. Výběr této daně zatím mírně převyšuje rozpočtové očekávání.

K pokračujícímu svižnému růstu inkasa DPFO významně přispěli zaměstnanci i drobní podnikatelé. Projevil se efekt oživení růstu ekonomiky i některé dopady konsolidačního balíčku.

Výběr daně z příjmů fyzických osob (DPFO) rostl letos meziročně dvojciferným tempem počtvrté v řadě (+13,6 %, +10,7 mld. korun). Stejně jako u korporátní daně je výnos do SR navýšen změnou RUD¹⁰. K jeho růstu tradičně přispěla nejvýše daň odvedená plátcí, resp. ze závislé činnosti (+8,4 mld. korun). U této daně se příznivě projevila přetrvávající dobrá kondice trhu práce (vyšší zaměstnanost i svižný nominální růst průměrné mzdy v podnikové sféře) a zčásti ještě i legislativní změny z roku 2024 (především snížení pásma pro druhou zvýšenou sazbu této daně, zrušení či omezení vybraných slev na dani a v menší míře i úprava zdanění vybraných nepeněžních benefitů¹¹). Na rozdíl od dřívějších let letos dynamicky rostl také výběr DPFO placené poplatníky (hlavně ze samostatné výdělečné činnosti), meziročně zhruba na dvojnásobek (+3,5 mld. korun). Příznivý vliv zde měl růst počtu drobných podnikatelů i dopady konsolidačního balíčku (snížení hranice příjmů pro druhou, vyšší daňovou sazbu, zrušení či omezení některých daňových slev). Inkaso DPFO vybírané srážkou se letos naopak meziročně snížilo o 7,5 %. S očekávaným poklesem úrokových sazeb na vkladech skončilo pro SR předchozí tříleté období dynamického růstu příjmů z této daně. Efekt poklesu sazeb je částečně tlumen relativně vysokou mírou úspor domácností. Aktuální pokles inkasa souvisí i s nižším počtem osob pracujících na dohody mimo hlavní pracovní poměr (DPP, DPČ).

Zastavil se svižný růst inkasa DPFO vybírané srážkou.

Růst celkových výdajů SR byl letos zatím mírně nižší než celoroční rozpočtované tempo.

Přestože meziročně tempo celkových výdajů SR v 1. pololetí 2025 (+2,5 %, 28 mld. korun) ve srovnání s loňským rokem mírně posílilo¹², bylo zatím mírně nižší než letošní celoroční rozpočtové očekávání. Za růstem celkových výdajů stály letos jak běžné, tak kapitálové výdaje. Nejvíce se projevil vliv vyšších běžných transferů územním rozpočtům, které dosáhly 186 mld. korun (bezmála šestinou všech běžných výdajů) a meziročně posílily o 13,6 mld. (+7,9 %). Vyšší výdaje odráží v první řadě posílení prostředků na regionální školství, primárně na zvýšení platů pracovníků¹³, dále na spolufinancování nevýzkumných vzdělávacích projektů podporovaných EU a v neposlední řadě na sociální služby. Naopak k poklesu financování došlo také v oblasti integrace uprchlíků z Ukrajiny (kompenzační příspěvek na ubytování, ukrajinští asistenti pedagogů).

K růstu výdajů přispěly nejvíce běžné transfery územním rozpočtům, zejména do oblasti vzdělávání.

⁹ Ten se projeví až v inkasu za letošní červenec v souvislosti vyrovnání daně za rok 2024 u poplatníků, kteří mají povinný audit, popřípadě jim daňové příznání zpracovává a předkládá daňový poradce.

¹⁰ Výběr této daně na úrovni všech veřejných rozpočtů byl v 1. pololetí meziročně vyšší o 12,3 % (14,8 mld. korun). Z toho výběr váhově nejvýznamnější DPFO – od zaměstnavatelů (resp. plátců daně) – dosáhl 105 mld. korun a poprvé překonal dosud rekordní úroveň z roku 2019, kdy ještě platil režim superhrubé mzdy (s vyšším celkovým zdaněním).

¹¹ Většina těchto změn začala ovlivňovat výši inkasa daně poprvé v únoru 2024. Vliv zrušení či omezení některých daňových slev se poprvé projevil až při ročním zúčtování daně (v dubnu 2025).

¹² To je způsobeno zejména tím, že v roce 2024 se výrazně projevoval útlum podpory domácností i firem zasažených dříve vysokými cenami energií. Rovněž již loni došlo ke stabilizaci růstu spotřebitelských cen, což se brzy promítlo i v nižším tlaku na valorizaci širokého spektra sociálních dávek.

¹³ Výdaje na platy učitelů vzrostly od 1. 1. 2025 o 7 %, u ostatních pedagogických (vychovatelé, asistenti pedagoga) a nepedagogických pracovníků vzrostly o 5 %. Zvýšení platových tarifů o 1 400 Kč se dotklo jen nepedagogických pracovníků. Meziroční růst výdajů zohledňuje i pokračující růst počtu dětí, žáků a studentů v regionálním školství a větší míry využití dělení hodin v rámci zvyšování kvality výuky.

Výdaje na důchody rostly nejméně za posledních 11 let. Projevil se vliv mírné valorizace i zpřísnění podmínek pro přiznání předčasných penzí. Deficit systému důchodového pojištění klesl na čtyřleté minimum.

I přes svůj rozpočtově očekávaný relativně skromnější růst (+2,1 %) zatížily SR v 1. pololetí významně také výdaje na sociální dávky (+9,7 mld. korun). Více než tři čtvrtiny těchto výdajů připadají dlouhodobě na dávky důchodového pojištění. Na důchody vydal SR letos meziročně o 0,4 % více, šlo o nejnižší růst za posledních jedenáct let. Zklidnění vývoje spotřebitelských cen se aktuálně odrazilo v relativně nevýznamné valorizaci důchodů¹⁴, počet jejich příjemců se navíc mírně snížil (celkově o 0,7 %, z toho starobních důchodů o 1,1 %), což souviselo zejména se zpřísněnými pravidly pro odchod do předčasného důchodu¹⁵. Těch meziročně přibýlo pouze o 1,1 % (nejméně v dostupné řadě od roku 2000). Přestože meziroční růst výběr pojistného na důchody v 1. pololetí 2025 podruhé v řadě zvolnil (na +6,6 %), deficit systému důchodového pojištění¹⁶ se snížil o více než dvě třetiny (na -9,2 mld. korun) a byl tak nejnižší za poslední čtyři roky.

Růst výdajů na nedůchodové sociální dávky zrychlil především vlivem svižně rostoucích příspěvků na péči. Rostlo čerpání u drtivé většiny ostatních druhů dávek.

Růst výdajů na ostatní (nedůchodové) sociální dávky letos zrychlil na 8,5 %, což představuje pětileté maximum. SR tak na tuto oblast vydal v 1. pololetí poprvé v historii přes 100 mld. korun. Ačkoli k meziročnímu růstu výdajů došlo téměř u všech důležitých druhů dávek, klíčovou roli mělo navýšení objemově významných příspěvků na péči pro dlouhodobě nemocné (+4,4 mld. korun, +24 %¹⁷). Po loňském poklesu výdajů na humanitární dávky (pro ukrajinské uprchlíky) způsobeném poklesem počtu jejich příjemců letos jejich čerpání posílilo (+ 1,0 mld. korun, +27 %), a to při nevýrazné změně počtu vyplacených dávek¹⁸. Čtvrtý rok v řadě pokračoval růst vyplacených příspěvků na bydlení (letos o 1,3 mld. korun, +14 %)¹⁹. Stát vydal meziročně více i na pojistné dávky. Třetím rokem v řadě rostlo čerpání u podpor v nezaměstnanosti (letos o 1,0 mld. korun, +15 %), zčásti i vlivem mírně rostoucího počtu uchazečů o práci. Na dávky nemocenského pojištění, jež jsou z pohledu počtu příjemců jedním z nejvýznamnějších druhů dávek, letos v 1. pololetí směřovalo 25,7 mld. korun, meziročně o 3,2 % více²⁰. K růstu přispěly dávky nemocenské²¹ a ošetrovné, naopak objem peněžité pomoci v mateřství vlivem klesající porodnosti třetím rokem v řadě klesal. Z nepojistných dávek byl významnější pokles přídatků na děti (-0,2 mld. korun, -6 %) a zejména rodičovských příspěvků (-0,9 mld., -6 %)²², u nichž jde však o dlouhodobější trend úzce související s nepříznivým demografickým vývojem.

V malém okruhu se projevoval dlouhodobější pokles čerpání vlivem klesající porodnosti.

Běžné dotace příspěvkovým i neziskovým organizacím rostly dvojciferným tempem.

Běžné dotace příspěvkovým apod. organizacím se letos meziročně zvýšily o 12,3 % (+7,2 mld. korun), a to jak vlivem vyšších příspěvků na běžný provoz vysokých škol, tak podpory výzkumu, vývoje a inovací ve vysokoškolském i vládním sektoru. Svižně zatím letos rostly i běžné transfery neziskovým a podobným organizacím (+15,5 %, +2,5 mld. korun), hlavně vlivem vyšší podpory sportovních reprezentací a významných

¹⁴ Základní výše výměry důchodu se zvýšila na 4 660 Kč (+260 korun); procentní výměra se zvýšila o 0,6 % a důchodcům, kteří dosáhnou v lednu 2025 věku 85 let, bude procentní výměra navýšena ještě o 1 000 korun. Průměrný měsíční starobní důchod se tak v lednu zvýšil o 358 korun (+1,7 %). Průměrný měsíční starobní důchod (bez souběhu s ostatními důchody) byl v červnu 2025 meziročně vyšší o rovná 2 %, když dosáhl u mužů 22,3 tis. korun, u žen 19,9 tis. korun.

¹⁵ Od října 2024 se potřebná doba pojištění zvýšila z 35 na 40 let. Již dříve došlo k dalším zpřísněním: maximální doba předčasnosti se zkrátila z 5 let na 3 roky, zrušila se valorizace procentní výměry předčasného důchodu až do doby dosažení důchodového věku a výrazně vzrostlo krácení výše důchodu pro předčasnost.

¹⁶ To vyjadřuje rozdíl mezi příjmy z pojistného na důchodové pojištění a výdaji na tyto dávky (vč. výdajů na jejich správu) dle předběžné účetní bilance MF.

¹⁷ To úzce souviselo se zákonným navýšením částek pro osoby ve 2. až 4. stupni závislosti u dětí i dospělých (od července 2024). Tyto příspěvky pobíralo letos v červnu 380 tis. osob, meziročně o 2 % více.

¹⁸ Meziroční vývoj je ovlivněn navýšením započitatelných nákladů na bydlení a ubytování pro účely stanovení nároku na humanitární dávku. V červnu 2025 bylo vyplaceno 45 tis. dávek. Meziročně o 7 % méně (ale ve srovnání se stejným obdobím roku 2022 o 79 % méně).

¹⁹ Vlivem navýšení částek normativních nákladů na bydlení počet příjemců této dávky dále mírně rostl (ten letos v červnu činil 312 tis.

a meziročně byl vyšší o 11 %. Oproti červnu 2021 počet příjemců téměř zdvojnásobil.

²⁰ Ve srovnání s rekordním čerpáním v „pandemickém roce“ 2020 vydal stát na tyto dávky letos o 15 % méně.

²¹ Projevil se zde i vliv vyšší nemocnosti. Dle údajů ČSSZ dosáhl letos v 1. pololetí počet prostaných dnů (spojených s dočasnou pracovní neschopností) 42,3 mil., meziročně se sice mírně zvýšil (+2,6 %), avšak šlo o druhý nejnižší počet za posledních šest let.

²² Meziroční pokles čerpání obou druhů dávek byl doprovázen snížením počtu jejich příjemců. Ten dle červnových dat činil u příspěvků na děti 5 % (na 346 tis.), u rodičovských přídatků 10 % (na 225 tis.).

sportovních akcí i dalších výdajů v oblasti sportu. Posílily zde i výdaje na sociální péči a pomoc rodinám i na evropské projekty v oblasti zaměstnanosti.

Výdaje na obsluhu dále svižně rostly. Meziroční růst hodnoty státního dluhu zrychlil, zvyšovala se vnitřní i vnější zadluženost.

Čisté výdaje na obsluhu státního dluhu²³, zahrnující převážně úroky, činily v 1. pololetí rekordních 47,8 mld. korun a meziročně vzrostly o 4,9 mld. (podobně jako o rok dříve)²⁴. Výše státního dluhu dosáhla letos na konci června 3 504 mld. korun a meziročně se zvyšovala šestým rokem v řadě. Její aktuální růst (+9,3 %) byl ve srovnání se stejným obdobím loňského roku skoro dvojnásobný, na druhou stranu nedosáhl zdaleka temp z předchozích let současné dekády. Od počátku letošního roku dluh narostl o 139 mld. korun. Objem celkových výpůjčních operací státu²⁵ byl sice letos vyšší než za 1. pololetí 2024, současně však narostl i objem splátek. Nárůst dluhu během letošního roku souvisel z drtivé části s vnitřní zadlužeností, jež rostla jak vlivem státních pokladničních poukázek a dalších krátkodobých dluhových nástrojů (+60 mld. korun), tak středně- a dlouhodobých dluhopisů (+88 mld.). Korunová hodnota vnějšího státního dluhu se zvýšila jen velmi mírně a na konci června činila 184 mld. korun. V meziročním srovnání ovšem vnější dluh rostl citelněji (+20,6 %), především vlivem půjček od Evropské investiční banky (na rozvoj dopravní infrastruktury v Česku) realizovaných ve 2. pololetí 2024.

Růst výdaje na neinvestiční nákupy proti loňskému tempu zmírnil, u výdajů na platy tempo naopak zrychlilo.

Ostatní neinvestiční nákupy a související výdaje (bez obsluhy státního dluhu) letos v 1. pololetí meziročně vzrostly (+5,8 %, +2,3 mld. korun)²⁶. Vliv úspor ve výdajích za nákup vody, paliv, energie a údržby byl tlumen kompenzační platbou v oblasti telekomunikací²⁷. Výdaje na platy v organizačních složkách státu po loňské faktické stagnaci letos vzrostly o 5,9 %²⁸, avšak zatím pomaleji, než činilo celoroční rozpočtované tempo²⁹. Vlivem zklidnění cenové hladiny v ekonomice došlo letos jen k mírnému zvýšení výdajů SR za platby veřejného zdravotního pojištění za tzv. státní pojištěnce (+1,0 mld. korun, resp. +1,4 %)³⁰. Příjmy z pojistného placeného zaměstnanými osobami se zvyšovaly dvojcifernými tempy druhým rokem v řadě (letos +10,3 %), především z důvodu zákonné úpravy ve vazbě na konsolidační balíček³¹. Díky tomuto posílení se celková bilance nemocenského pojištění³² dostala loni poprvé po roce 2017 do mírného přebytku, který se letos v 1. pololetí dále zvýšil a čílal 5,1 mld. korun (nejvyšší saldo po roce 2008). Z dalších významnějších běžných výdajů vzrostly v souladu s rozpočtovým očekáváním letos již jen odvody vlastních zdrojů do rozpočtu EU (+9,7 %, +2,5 mld. korun).

Pokračující pokles transferů podnikatelům úzce souvisel

Růst výdajů SR letos, stejně jako po celý loňský rok, byl nejvíce tlumen běžnými transfery podnikatelům. Ty se meziročně snížily o 6,6 mld. korun, resp. o šestinu (za

²³ Čisté výdaje odpovídají saldu rozpočtové kapitoly Státní dluh (č. 396).

²⁴ Schválený SR počítá na celý letošní rok s růstem těchto výdajů o 11,5 % a jejich výše by poprvé v historii měla dosáhnout 100 mld. korun.

²⁵ Emisní činnost státu prováděná za účelem financování splátek státního dluhu a průběžného krytí aktuálního schodku státního rozpočtu probíhala i letos ve standardním režimu. Rozhodující část výpůjček tvořily emise korunových střednědobých a dlouhodobých státních dluhopisů prodaných v 1. pololetí na domácím trhu, které činily 191,7 mld. korun (při průměrné zbytkové době do splatnosti 9,2 roku a průměrném ročním výnosu fixně úročených dluhopisů 4,1 % jde o podobné hodnoty jako ve stejném období vloni). Stav všech domácích dluhopisů (státní dluhopisy vydané v ČR podle českého práva) činil letos na konci června 3 307 mld. korun, meziročně narostl o 8,3 %. Mezi držiteli těchto dluhopisů dominovaly finanční instituce (68,2 %). Malou roli měly domácnosti (3,5 %) či nefinanční podniky (1,5 %), naopak váha nerezidentů byla tradičně významná (25,3 %). Meziročně posílila mezi držiteli váha většiny finančních institucí (zejména bank a investičních fondů) na úkor zejména nerezidentů, z menší části i domácností či pojišťoven.

²⁶ S podobným růstovým tempem, taženým zejména vyššími výdaji na obranu (nákupů služeb a materiálu), počítá letos i schválený SR.

²⁷ Jednalo se o úhradu České poště (ve výši 2,3 mld. korun) za poskytování univerzální poštovní služby.

²⁸ Toto navýšení se odráží zejména v plošném zvýšení platových tarifů pro příslušníky bezpečnostních sborů a vojáků (o 1500 korun) a většiny ostatních státních zaměstnanců (o 1400 korun).

²⁹ Růstové tempo by se mělo ve zbývajících částech letošního roku postupně zvyšovat, neboť bylo s účinností od července 2025 schváleno posílení výdajů na platy vojáků, policistů, hasičů a dalších příslušníků bezpečnostních složek. Dojde ke zvýšení služebních tarifů vojáků z povolání a jejich služebních příspěvků na bydlení a příslušníkům bezpečnostních sborů se letos plošně navýší stabilizační příspěvky.

³⁰ Projevil se dopad nově zavedené automatické valorizace, jež od ledna 2024 upravuje vyměřovací základ platby o součet 100 % růstu spotřebitelských cen a 50 % růstu reálných mezd. Díky tomu se od ledna 2025 zvýšila měsíční platba za osobu z 2085 korun na 2127 korun.

³¹ Od ledna 2024 došlo k znovuzavedení hrazení nemocenského pojištění zaměstnanci (ve výši 0,6 % vyměřovacího základu) i ke zvýšení vyměřovacího základu pro osoby samostatně výdělečně činné. Později následovalo i stanovení limitů pro vznik účasti na pojištění zaměstnance pracujícího na základě dohody o provedení práce (od ledna 2025 je tento limit ve výši 11 500 korun).

³² To vyjadřuje rozdíl mezi příjmy z pojistného na nemocenské pojištění a výdaji na dávky z tohoto pojištění dle účetní bilance ČSSZ.

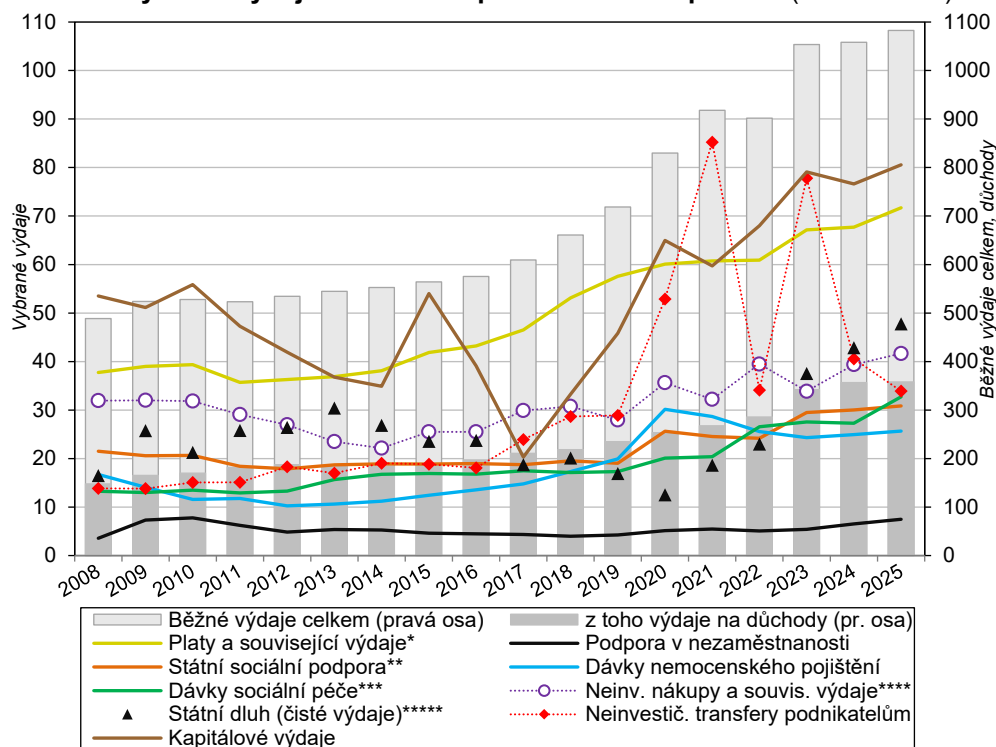

s ukončením většiny
podpůrných dotací
v energetice.

Pokles provozních dotací
státním fondům zasáhl
hlavně oblast dopravy.

poslední dva roky více než polovinu) a jejich vyplacená výše (33,9 mld. korun) se vrátila do „normálu“ naposledy patrného na sklonku minulé dekády. To souvisí s postupným očekávaným útlumem většiny dotací v energetice³³. Řádově menší vliv měl dočasný pokles podpory výzkumu, vývoje a inovací poskytované firmám. Naopak dotace na obnovitelné zdroje energie mírně vzrostly (na 10,4 mld. korun). Proti růstu výdajů SR působil i meziroční pokles běžných transferů státním fondům (SF), jenž dosáhl 13,7 mld. korun (–30,7 %). Za ním stálo hlavně očekávané nižší financování SF dopravní infrastruktury (na krytí jeho deficitu), v menší míře i dočasným poklesem transferů SF životního prostředí (na evropské projekty) a do oblasti zemědělství (na přímé platby zemědělcům). Třetím rok v řadě SR „ušetřil“ na příspěvcích na stavební spoření a důchodové připojištění občanů. Letos zatím na tyto účely směřovalo 4,5 mld. korun (meziročně o 40 % méně), nejméně v dostupné řadě za 1. pololetí.

Graf č. 19 Vybrané výdaje státního rozpočtu v rámci 1. pololetí (v mld. korun)

* Pokrývají výdaje na platy v organizačních složkách státu. Nezahrnují například mzdové výdaje na regionální školství.

** Obsahuje také dávky pěstounské péče.

*** Zahrnují dávky pomoci v hmotné nouzi, dávky osobám se zdravotním postižením, příspěvek na péči dle zákona o soc. službách. Jsou zde obsaženy i dávky humanitární pomoci poskytnuté občanům Ukrajiny.

**** Obsahují zejména výdaje na nákup služeb, materiálu, energií či ostatních služeb (například výdaje na opravy a udržování).

***** Čisté výdaje odpovídají saldu rozpočtové kapitoly Státní dluh (č. 396).

Zdroj: MF ČR

Kapitálové výdaje SR
meziročně velmi mírně
vzrostly. Nedosáhly však
ani třetinu celoroční
rozpočtové výše.

Kapitálové výdaje SR vzrostly letos v 1. pololetí meziročně jen mírně (+5,2 %) a jejich výše (80,2 mld. korun) byla srovnatelná se stejným obdobím roku 2023. Schválený SR po úpravách přitom počítá s rekordním celoročním objemem investic (266 mld. korun), oproti uskutečněným investicím meziročně o více než čtvrtinu vyšším. Přestože náběh investic bývá v první polovině roku tradičně pomalejší, jejich dosavadní letošní plnění (30 % celoročního objemu) je ve srovnání s praxí předchozích let nízké³⁴. Většinu výdajů tvořily investice uskutečněné výhradně z národních zdrojů (43,8 mld. korun), jež meziročně vzrostly o pětinu, naopak financování společných programů ČR a EU (případně projektů z dalších zahraničních zdrojů) se snížilo o necelou desetinu. Čerpání

³³ Jedná se zejména o kompenzace za dodávku elektřiny a plynu zákazníkům a na ztráty z důvodu zastropování jejich cen (s meziročním poklesem o 8,7 mld. korun), které se ještě vyplácely na počátku roku 2024.

³⁴ Nižší pololetní plnění investic bylo naposledy zaznamenáno v roce 2017, kdy skončilo financování společných programů EU a ČR z programového období 2007 až 2013 a rozběh v novém období 2014 až 2020 byl velmi pozvolný. Za celý rok 2017 dosáhl objem všech investic ze SR jen 76 % celoroční očekávané výše. Během letních měsíců se letos situace částečně zlepšila a na konci srpna byla vyčerpána necelá polovina z investic plánovaných na rok 2025.

Růst investic byl tažen výdaji na dopravní infrastrukturu, vč. jejich oprav po loňských povodních.

výhradně národních zdrojů rostlo zejména díky vyšší alokaci do dopravní infrastruktury (+14 mld. korun), zčásti i na opravy infrastruktury ve vlastnictví státu po loňských povodních. Klesly naopak výdaje do oblasti obrany, a to vlivem vyšší loňské základny, resp. nepravidelným financováním vybavení Armády ČR. Relativně hlubší pokles (skoro na polovinu loňské úrovně) nastal u investičních dotací podnikatelům, kde se projevuje pomalejší náběh projektů na počátku nového programového období EU. Celkové investice SR tvořily v 1. čtvrtletí 6,9 % všech rozpočtových výdajů (podobně jako ve stejném období let 2022 až 2024) a v dlouhodobém kontextu (poslední dvě dekády) jde o průměrný podíl.

Příjmy Česka z rozpočtu EU se meziročně téměř zdvojnásobily. Po započtení prostředků z Nástroje na podporu oživení ale o desetinu klesly. Česko zůstalo ve vztahu k EU v pozici čistého příjemce.

Celkové příjmy Česka z rozpočtu EU (bez Nástroje EU na podporu oživení³⁵, resp. Národního plánu obnovy – NPO) se letos v 1. pololetí meziročně téměř zdvojnásobily (na 55,5 mld. korun). Vzrostly všechny významné druhy příjmů, největší vliv mělo posílení u kohezních fondů, z nichž Česko získalo 17,1 mld. korun (loni v 1. pololetí, na startu nového programového období byla alokace téměř nulová). Nejvíce prostředků plynulo do Česka letos na přímých platbách do zemědělství (19,9 mld. korun), jejichž čerpání je poměrně plynulé. Celkové platby Česka do rozpočtu EU posílily o desetinu (na 32,9 mld. korun). Čistá pozice Česka vůči rozpočtu EU (bez NPO) tak letos činila +22,6 mld. korun, které se tak po drobné omlce³⁶ opět vrátilo do dlouhodobé role čistého příjemce. Pokud bychom započtli i prostředky z NPO, jež Česko získává od roku 2021, byla by celková kladná bilance s EU letos ještě nepatrně příznivější (24,0 mld. korun). Česko z tohoto nástroje letos zatím získalo jen 1,4 mld. korun (v první polovině loňského roku ale rekordních 34,9 mld.).

Deficit hospodaření sektoru vládních institucí v Česku se na počátku letošního roku mírně prohloubil. Tempo růstu příjmů dále zvolňovalo.

Sektor vládních institucí (VI) v Česku hospodařil v 1. čtvrtletí 2025³⁷ s deficitem 73,6 mld. korun³⁸, jenž byl meziročně o šestinu vyšší³⁹. Procentní růst příjmů byl pomalejší než růst výdajů, což se naposledy vyskytlo na konci roku 2023. Pokračoval již loni patrný trend zpomalování růstu příjmů. Celkové příjmy, jež letos dosáhly 39,8 % HDP, se meziročně zvýšily o 4,5 %, tedy polovičním tempem než na počátku loňského roku (a současně nejnižším od konce roku 2021). Do jejich růstu promlouvaly tradičně nejvíce přijaté čisté sociální příspěvky, jež posílily o 6,1 % (jejich tempo přesto ve srovnání s předchozími roky mírně oslabilo). Projevil se zde pokračující mírný růst zaměstnanosti i svižná dynamika mezd v podnikové sféře. Především vlivem zrychlení růstu výběru DPH se zvýšil příjem z daní z výroby a z dovozu (+4,0 %). Naopak výběr běžných daní z příjmů (z důchodů i jmění) po dvojciferném růstu na počátku let 2023 i 2024 letos stagnoval (+0,2 %). Jedinou příjmovou položkou, kde letos došlo k meziročnímu poklesu, byly vlastnické důchody (–2,9 mld. korun), kde se snížil příjem z úroků. Celkové výdaje, jež letos dosáhly 43,5 % HDP, se meziročně zvýšily o 5,5 %. Jejich růstové tempo oproti loňskému roku zrychlilo, hlavně vlivem oživení u vyplacených dotací, jejichž dynamika byla v posledních letech vlivem turbulentního vývoje cen energií značně kolísavá. Na rozdíl od předchozích let, kdy byl meziroční růst výdajů tradičně nejvíce tažen váhově dominantní položkou sociálních dávek (včetně naturálních sociálních transferů), letos přispívaly téměř všechny výdajové položky

Růst výdajů naopak zrychlil. Došlo k oživení výplaty dotací, posílil růst mezispotřeby i fixních investic. Naopak u sociálních dávek nastalo významné zvolnění dynamiky.

³⁵ Tento nástroj vznikl kvůli potřebě řešit hospodářské a sociální dopady pandemie covidu-19. Cílí zejména na obnovu trhu práce, sociální ochranu a systémy zdravotní péče, oživení potenciálu pro udržitelný růst a zaměstnanost, transformaci na zelenou a digitální ekonomiku, výzkum a inovace, podporu zemědělství a rozvoje venkova. Výdaje mají podobu grantů a půjček členským státům poskytovaných z Nástroje pro oživení a odolnosti a šesti dalších výdajových programů EU na období let 2021 až 2027.

³⁶ V 1. pololetí 2024 dosáhlo Česko ve vztahu k rozpočtu EU mírně negativní bilanci (–1,2 mld. korun), a to poprvé za 1. pololetí od svého vstupu do EU. Nicméně po započtení prostředků z NPO byla loni celková bilance s EU nadále znatelně kladná (+33,7 mld. korun).

³⁷ Údaje o hospodaření sektoru vládních institucí v ČR za 2. čtvrtletí 2025 zveřejní ČSÚ 1. října 2025, Eurostat za členské státy Unie následovně 21. října. Detailnější zhodnocení tuzemského vývoje za 1. čtvrtletí 2024 nabízí publikace [Analýza sektorových účtů](#)

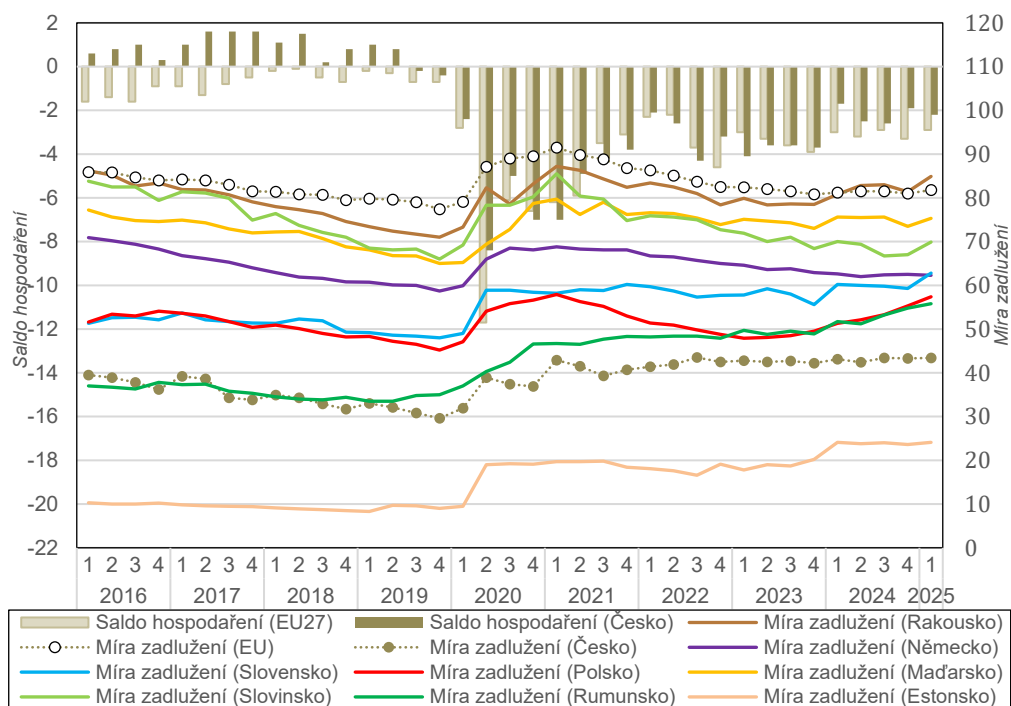
³⁸ Není-li uvedeno jinak, jsou údaje o hospodaření sektoru VI v ČR vyjádřeny v nominálním vyjádření a bez sezónního očištění.

³⁹ Toto zhoršení bylo tradičně z drtivé části ovlivněno prohloubením schodku hospodaření ústředních vládních institucí (o 12,0 mld. korun, na 105,7 mld.). Naopak přebytek docílený místními vládními institucemi (+33,8 mld. korun) se proti loňské hodnotě (v rámci 1. čtvrtletí rekordní) téměř nezměnil (–0,5 mld.). Zdravotní pojišťovny vykázaly letos velmi mírný schodek (–1,7 mld. korun), který se meziročně zmínil na polovinu.

rovnoměrně⁴⁰. Především vlivem nižší valorizace důchodů zvolnil růst výdajů na sociální dávky na 1,8 % (v rámci 1. čtvrtletí šlo o nejnižší tempo po roce 2015). Pokračoval mírný růst výdajů na mzdy (+4,7 %, podobně jako na počátku roku 2024), zrychlil naopak růst výdajů na mezispotřebu (na +7,5 %) a oživení nastalo (zejména díky místním vládním institucím) u investic – tvorba fixního kapitálu celého sektoru VI vzrostla meziročně o 10,5 %.

Graf č. 20 Saldo hospodaření a míra zadlužení sektoru vládních institucí ve vybraných státech EU (v % HDP)

Poznámka: Saldo hospodaření je sezónně očištěno. Míra zadlužení vyjadřuje stav ke konci čtvrtletí.

Zdroj: Eurostat

Schodek hospodaření sektoru VI v EU se meziročně mírně snížil. Deficit Česka byl nadále nižší než v Unii či eurozóně a relativně příznivě byl i ve srovnání se státy střední Evropy.

Situace v oblasti hospodaření sektoru VI v členských státech EU⁴¹ se loni po nastartování mírného růstu ekonomiky a zklidnění cenového vývoje částečně stabilizovala. V 1. čtvrtletí 2025 dosáhl deficit hospodaření v EU i eurozóně shodně 2,9 % HDP, což byl nepatrně lepší výsledek než ve stejném období vloni, resp. v průměru za celý rok 2024 (o 0,1 až 0,2 p. b.). V Česku činil letos schodek 2,2 % HDP, stejně jako v průměru za loňský rok. To bylo nejméně mezi státy střední Evropy. Tuzemský výsledek je zároveň lepší než průměr za celou EU již šestý kvartál v řadě. Mezi členskými státy vyčnívalo Rumunsko, kde schodek, i přes mírné meziroční zlepšení letos dosáhl 7,5 % HDP. Více než 5% deficit sužoval také Francii, Belgii, Polsko a Rakousko, v Německu čítal 2,3 % HDP. Přebytek hospodaření zaznamenalo letos (podobně jako vloni) jen sedm států – výhradně menších a středních ekonomik (nejvyšší byl na Kypru: +5,6 % HDP). Saldo hospodaření se letos meziročně zhoršilo v jedenácti státech – nejvíce ve Slovinsku (o 2,9 p. b.), z významných ekonomik v Polsku (o 1,8 p. b.). Nejvýrazněji se naopak zlepšila pozice Řecka (o 4,3 p. b.) a dále např. Německa (+ 1,0 p. b.).

Míra zadlužení v EU i eurozóně vzrostla meziročně jen mírně, přesto nejvíce za

Trend meziročního poklesu míry zadlužení sektoru VI v EU (i eurozóně) se na konci loňského roku zastavil. Hrubý konsolidovaný dluh vystoupal letos na konci 1. čtvrtletí v EU na 81,8 %, v eurozóně na 88,0 % HDP. Ačkoli tempo nárůstu nebylo vysoké (+0,6 p. b., resp. 0,2 p. b.), šlo o nejvýraznější navýšení od 2. čtvrtletí 2021. V polovině

⁴⁰ Výjimku představovaly vyplacené vlastnické důchody, na jejichž mírném poklesu (–1,6 mld. korun) se podílely hlavně nižší vyplacené úroky.

⁴¹ Všechny níže uvedené údaje o příjmech, výdajích a saldu jsou vyjádřeny po očištění o sezónnost i pracovní dny.

poslední bezmála čtyři roky.

Zadluženost v Česku se nadále zvyšovala jen mírně. Její úroveň byla oproti eurozóně poloviční, však ve srovnání s nejméně zadluženými státy EU skoro dvojnásobná.

členských států se míra zadlužení meziročně snížila – nejvíce v Řecku (ze 162 % HDP na 153 %) a Kypru (ze 73 % HDP na 64 %). Mírnějšího poklesu dosáhly i některé další nadprůměrně zadlužené státy (Španělsko, Portugalsko, Maďarsko), naproti tomu k největšímu růstu zadlužení došlo letos v Polsku (+6,1 p. b., na 57,4 % HDP) či v Rumunsku (+4,1 p. b., na 55,8 % HDP)⁴². Vedle toho se zhoršovala pozice i některých dlouhodobě vysoce zadlužených států – Itálie (na 138 % HDP), Francie (114 %), Rakouska (85 %) a Finska (84 %). Míra zadlužení Česka byla v EU devátá nejnižší (43,4 % HDP⁴³) a její dlouhodobější mírný růst meziročně pokračoval (v 1. čtvrtletí činil vliv nominální změny dluhu⁴⁴ +2,5 p. b., naopak rostoucí nominální HDP přispěl k poklesu zadlužení o -2,2 p. b.). Proti minimu z konjunkturálního období (2015–2019) však zadluženost v tuzemsku posílila skoro o polovinu (resp. 13,8 p. b.), v celé EU „jen“ o 4,4 p. b. Hůře na tom v tomto ohledu byla jen šestice zemí: Rumunsko (+22,3 p. b.), Finsko (+18,9) a dále Francie, Estonsko, Slovensko a Rakousko. Naopak osm členů Unie aktuálně vykazovalo zadlužení pod úrovní výše uvedeného minima – jde jak o státy severozápadu Evropy (Dánsko, Švédsko, Irsko, Nizozemsko), tak o země jižního křídla eurozóny (Chorvatsko, Řecko, Portugalsko a také Kypr, kde činil pokles dokonce 28 p. b.).

⁴² Přestože tyto státy patří dosud k relativně méně zadluženým, meziroční narůst zadlužení je u nich patrný již více než poslední dva roky.

⁴³ Současně je dlouhodobě s převahou nejnižší mezi středoevropskými státy.

⁴⁴ Nominální dluh sektoru VI meziročně stoupl o 202,0 mld. Kč na 3 539,1 mld. korun.

